

Skolverket
Att. Eva Blomdahl
106 20 Stockholm

Dnr: 62-2012:160

Föräldraföreningen Talknuten vill lämna följande synpunkter på Skolverkets remiss av allmänna råd med kommentarer till arbetet med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd.

Allmänna synpunkter

Föräldraföreningen Talknuten är positiva till att Skolverket tar fram nya Allmänna råd till arbetet med åtgärdsprogram och samtidigt uppmärksammar att det finns alternativa tolkningar av skrivningen i kapitel 3 § 3 i Skollagen.

Vi instämmer i Skolverkets konstaterande att många skolor tenderar att fokusera på att eleven är bärare av problemen i skolsituationen istället för att konstruktivt skapa förutsättningar för den enskilde eleven. Med tidigare undersökningar i åtanke¹ skulle Talknuten vilja att skolans ansvarsroll betonas än mer.

I vilka fall anser Talknuten att ett åtgärdsprogram ska utarbetas?

Talknuten anser att lagtexten ska tolkas så att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska *uppnås eller som uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation, som inte är direkt relaterade till kunskapskraven*. Skälet till att vi vill se en extensiv tolkning av begreppet *andra svårigheter i sin skolsituation* är att skolans syfte är, förutom att ge ledning och stimulans i lärandet, att stärka elevens personliga utveckling². Vi är av den uppfattningen att det finns elever som klarar kunskapskraven men som på grund av sin funktionsnedsättning behöver stöd i andra situationer i skolan och att dessa elever har rätt att få nödvändigt stöd. Det kan till exempel vara en elev som inte klarar av det sociala samspelet på egen hand och därmed inte kan tillgodogöra sig den sociala träning som skolan erbjuder.

¹ Skolverkets Nationella kvalitetsgranskning kring åtgärdsprogram 1999

² Skollagen (2010:800) kap 3 §3

Att dokumentera utredningen

Föräldraföreningen Talknuten anser att i det fjärde stycket på sidan 14³, som informerar om att åtgärdsprogrammet är offentlig handling om det inte bedöms omfattas av sekretess vid en sekretessprövning, bör upplysas om möjligheten att skilja åtgärdsprogrammet från de föregående utredningarna⁴.

Särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning och anpassad studiegång

När det gäller beslutet att en elev ska gå anpassad studiegång anser Talknuten att ett sådant beslut får så vittgående konsekvenser för den enskilda eleven att formuleringen ”noggranna överväganden” inte är tillräckligt. Vi menar att det är alltför vagt och öppnar för tveksamma tolkningar. Handläggningen av beslutet bör förtydligas med att det även ska föregås av att alla andra möjligheter till stöd är uttömda. Det finns en motsvarande skrivning, om att ”pröva alla möjligheter”⁵ när det gäller gymnasieskolan.

Övriga kommentarer till

Sid 5, första stycket

Skolan har inte enbart ett kompensatoriskt uppdrag, de har även ett uppdrag att ge elever förutsättningar att träna sina svagheter.

Sid 5, andra stycket

Det bör läggas till ”eller så länge som eleven anses behöva stöd”. Elevens funktionsnedsättning försvinner inte när eleven nått de kunskapsmål som minst ska uppnås. En funktionsnedsättning blir då åter igen ett funktionshinder.

Sid 5, fjärde stycket

Det bör även här påpekas här att det inte alltid behöver vara det lägsta kunskapskravet. En funktionsnedsättning försvinner inte då eleven når lägsta kunskapskravet.

Sid 12, andra stycket

Detta är något som skall vara en självklarhet, men tyvärr är det inte det. Här trycker man på så viktiga punkter och det ”skall” framgå tydligt. Detta är inte ett ”bör” utan ett ”skall”.

³ ”En pedagogisk utredning som görs i kommunala och statliga skolor är en allmän handling när den har färdigställts. När skolan dokumenterar en utredning är det viktigt att ha i åtanke att alla, enligt offentlighetsprincipen, har rätt att ta del av uppgifterna i allmänna handlingar.”

⁴ Asp-Onsjö ”Åtgärdsprogram i praktiken, Studentlitteratur sid 140

⁵ Allmänna råd med kommentarer - Arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd sid 18

Bakgrund

Afasiförbundets Föräldraföreningen Talknuten

Talknuten har sedan början av 1990-talet arbetat för barn och unga med språkstörning och deras föräldrar. Syftet med Talknuten är dels att sprida kunskap om barn och unga med språkstörning, dels att ge stöd till föräldrar runt om i landet. Det finns ett stort behov av att sprida kunskap till personalgrupper och beslutsfattare om målgruppen, för att barn, unga och föräldrar ska få rätt stöd i samhället. Genom påverkans- och informationsarbete vill vi uppmärksamma målgruppen, så att levnadsvillkoren för barn och familjer förbättras.

Om språkstörning (uppgifter hämtade från www.spsm.se)

Vid tal- och språkstörning är barnets eller elevens språkförmåga påtagligt nedsatt jämfört med andra jämnåriga. Språkstörningen kan kvarstå under skolåren och ända upp i vuxen ålder. Det är en funktionsnedsättning som kan se olika ut för olika barn. En språkstörning kan omfatta fyra områden:

- språkljud och hur de kombineras, talets rytm och språkmelodi – fonologi
- ordböjning och satsbyggnad – grammatik
- ords betydelse och ordanvändning – semantik
- situationsanpassad språkanvändning – pragmatik.

Vanliga konsekvenser vid språkstörning är: långsam språkutveckling, svårt att lära sig nya ord, svårförståelig, till och med för närstående, begränsad språkanvändning och nedsatt språkförståelse.

Språkstörning kan förekomma med andra funktionsnedsättningar, men definieras av att det är barnets mest framträdande funktionsnedsättning. Tillräckligt språkligt arbetsminne, det vill säga förmåga att i stunden behålla och bearbeta den information man hör, är en kritisk faktor för språkinläring. Vid flerspråkighet uppträder en språkstörning i alla språken.

Det är viktigt att alltid beakta behovet av anpassningar i skolan för elever med grav språkstörning. Det gäller metoder, materiel, lokaler, gruppstorlek, Alternativ och Kompletterande Kommunikation (AKK), och tekniska hjälpmedel.

Stockholm den 6 december 2012

Anna Gabrielsson

För Föräldraföreningen Talknuten

Afasiförbundet i Sverige
Kampementsgatan 14
115 38 Stockholm
talknuten@afasi.se, 08-545 663 60
www.afasi.se rubrik Talknuten